

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Навчально-науковий інститут економіки
(інститут)
Фінансово-економічний
(факультет)
Кафедра туризму та економіки підприємства
(повна назва)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеня магістра
(бакалавра, спеціаліста, магістра)

студентки Анедченко Марина Володимирівна
(ПІБ)

академічної групи 051М-19-2
(шифр)

спеціальності 051 «Економіка»
(код і назва спеціальності)

спеціалізації _____

за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства»
(офіційна назва)

на тему «Обґрунтування напрямків підвищення ефективності операційної діяльності підприємства»

(назва за наказом ректора)

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	Юрчишина Л.І.			
розділів:				
1	Юрчишина Л.І.			
2	Юрчишина Л.І.			
3	Юрчишина Л.І.			

Рецензент				
-----------	--	--	--	--

Нормоконтролер	Шаповал В.М.			
----------------	--------------	--	--	--

Дніпро
2020

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Економічна природа та концепції ефективності операційної діяльності підприємства	8
1.2.Методологічні засади оцінювання ефективності операційної діяльності підприємства	15
1.3. Види ефективності операційної діяльності підприємства	29
1.4. Висновки до розділу 1	38
РОЗДІЛ 2.АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА СТАНУ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВЕГАСПОРТ»	40
2.1. Організаційна характеристика підприємства	40
2.2. Аналіз фінансово – економічного стану підприємства	49
2.3. Аналіз прибутку та рентабельності	70
2.4. Висновки до розділу 2	76
РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМКІВ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВЕГАСПОРТ»	78
3.1. Формування та використання напрямків щодо підвищення ефективності операційної діяльності підприємства	78
3.2. Вплив заходів на результативність ефективності операційної діяльності підприємства	87
3.3. Висновки до розділу 3	97
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	99
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	103

ВСТУП

Актуальність теми магістерської роботи. Прискорення економічних процесів, динамічний розвиток і змістовні трансформації світової економіки, а також реформаційні зміни економіки України визначають необхідність постійного пристосування підприємств до мінливих умов їх діяльності. Це потребує вдосконалення існуючих та пошук нових методів управління операційною діяльністю, яка є запорукою виживання та розвитку підприємства.

Особливої актуальності питання підвищення ефективності операційної діяльності набуває за кризових умов в економіці, оскільки вони вимагають жорстокого скорочення витрат, пошуку оптимальних бізнес – моделей функціонування, швидкого пристосування до параметрів зовнішнього середовища. Необхідною умовою її вирішення є вдосконалення економічного обґрунтування як стратегічних, так і управлінських рішень у сфері операційної діяльності, а також механізмів їх реалізації.

Підвищення ефективності операційної діяльності підприємств в умовах нових економічних відносин визначається виявленням резервів підвищення ефективності діяльності для подальшого удосконалення існуючого становища та відповідно отримання більшого прибутку. Економічна суть резервів підвищення ефективності виробництва полягає в якнайповнішому і раціональнішому використанні усе зростаючого потенціалу заради отримання більшої кількості високоякісної продукції при найменших витратах живої і матеріалізованої праці на одиницю продукції.

Кожне підприємство виконує свої операційні функції, тобто здійснює діяльність з виробництва продукції або надання послуг, які потребують суб'єкти зовнішнього середовища. Основою його діяльності є операційна система, яка вимагає відповідного управління, підготовки менеджерів, переважні компетенції яких ґрунтуються на аналітичному мисленні та здібностях, можливостях і вмінні сприймати та оцінювати переваги нових технологій, застосовувати широке коло знань у галузі аналізу, організації

виробництва, системотехніки, технології, поведінкових і соціальних наук. Якщо операційна функція буде виконуватись не ефективно, тоді й все підприємство в цілому не зможе досягти успіху.

Проблему забезпечення ефективності діяльності підприємств досліджували як зарубіжні науковці: М. Алле, С. Брю, А.А. Борисов, Т. Мен, К. Куросави, В. Парето, Д. Скот Снік, П.Хейне, Й.Шумпетер, так і вітчизняні: І. Бланк, І. Ю. Власовата, Л. І. Кравченко, В. Колот, А. Мазаракі, О. І. Олексюк, С. Ф. Покропивний, Г. В.Савицька та ін., розробивши підходи до визначення сутності поняття «ефективність діяльності підприємства», методи оцінювання її рівня, теоретичні основи та методичний інструментарій управління окремими показниками ефективності.

Проте дискусійними та недостатньо розробленими залишаються питання трактування змісту поняття ефективності операційної діяльності підприємства, її видів, формування системи показників оцінювання, принципів їх систематизації, методів планування параметрів ефективності операційної діяльності, що обумовлює актуальність обраної теми.

Мета магістерської роботи – полягає в поглибленні теоретичних засад і розробленні практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності операційної діяльності підприємства.

Відповідно до поставленої мети в роботі було визначено і вирішено наступні завдання:

- досліджено понятійно – категоріальний апарат ефективності операційної діяльності підприємства;
- визначено зміст поняття «ефективність операційної діяльності підприємства»;
- вдосконалено методологічні підходи до ідентифікації елементів ефективності операційної діяльності підприємства;
- сформульовано та систематизовано основні напрями підвищення ефективності операційної діяльності підприємства;

– проаналізовано та здійснено оцінку операційної діяльності ТОВ «Вегаспорт»;

– обгрунтовано напрямки підвищення ефективності операційної діяльності ТОВ «Вегаспорт».

Об'єкт дослідження – процес підвищення операційної діяльності підприємства.

Предмет дослідження – теоретико-методичні підходи та практичні рекомендації підвищення ефективності операційної діяльності підприємства.

Методи дослідження. У вирішенні поставлених задач використано методи, які ґрунтуються на сучасних теоретико-методологічних підходах та дозволяють забезпечити концептуальну єдність дослідження. При дослідженні теоретичних і методологічних засад ефективності операційної діяльності підприємства було використано методи аналізу та синтезу, дедукції та індукції, аналогій. Методи порівняння, групування, ранжування, спостережень, були використані для оцінювання ефективності операційної діяльності підприємства. Для розробки напрямів підвищення ефективності операційної діяльності підприємства було використано методи моделювання, аналогій, сценаріїв.

Інформаційну базу роботи становлять чинні нормативні та законодавчі акти України, офіційні дані Державної служби статистики України, монографічні дослідження та наукові публікації зарубіжних та вітчизняних вчених, матеріали первинної звітності підприємства, положення та інструкції ТОВ «Вегаспорт».

Наукова новизна результатів досліджень: удосконалено методичний підхід до виокремлення елементів підвищення ефективності операційної діяльності підприємства, який, на відміну від існуючих, ідентифікує основні об'єкти та відповідні їм напрями підвищення ефективності операційної діяльності, що дозволяє удосконалювати організацію процесу підвищення ефективності операційної діяльності на підприємстві. Набули подальшого розвитку: класифікація видів ефективності операційної діяльності, яка, на відміну від існуючих підходів, виокремлює такі її характеристики, як

ефективність за основними бізнес-процесами та за характером прояву, систематизація напрямів підвищення ефективності операційної діяльності підприємства.

Практична значимість полягає у тому, що результати дослідження створюють необхідне підґрунтя для подальшого системного вивчення проблем підвищення ефективності діяльності на сучасних підприємствах та розробці рекомендацій для ТОВ «Вегаспорт», зокрема: обґрунтовано напрями підвищення ефективності операційної діяльності підприємства.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Структура роботи відбиває логіку дослідження та особливості характеру розробки наукової проблеми. Основний зміст магістерської роботи викладено на 105 сторінках. Дипломна робота містить 45 таблиць та 7 рисунків. Список використаних літературних джерел включає 30 найменувань.

Публікації. Результати дослідження оприлюднені на Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Економіка в умовах глобалізації: проблеми, тенденції, перспективи» м. Дніпро, 2019 р.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі виконаних у магістерській роботі досліджень можна зробити наступні висновки.

1. Розвиток підприємства в достроковій перспективі обумовлюється рівнем ефективності його операційної діяльності. Неоднозначність підходів вітчизняних та зарубіжних науковців до трактування «ефективність» та особливості сучасних умов функціонування підприємства обумовили необхідність одночасного врахування міри економічності та ступеня досягнення поставленої мети при визначенні ефективності діяльності підприємства.

2. Підвищення ефективності операційної діяльності підприємств в умовах нових економічних відносин визначається виявленням резервів підвищення ефективності діяльності для подальшого удосконалення існуючого становища та відповідно отримання більшого прибутку. Економічна суть резервів підвищення ефективності виробництва полягає в якнайповнішому і раціональнішому використанні усе зростаючого потенціалу заради отримання більшої кількості високоякісної продукції при найменших витратах живої і матеріалізованої праці на одиницю продукції.

3. Дослідження еволюції концепцій ефективності дозволяють стверджувати, що розвиток теорії ефективності тісно пов'язаний з генезисом теорії фірми, концепцією цільової функції підприємства та підходами до ідентифікації основних чинників його стратегічного розвитку. Узагальнення трактовок ефективності у прикладній економіці дає змогу виділити два основних підходи до визначення категорії «ефективність». Перший підхід визначає ефективність через значення результативності, тобто ефективність розглядається як співвідношення результатів та витрат. Другий підхід характеризує ефективність з позиції досягнення мети – він відповідає на питання чи досягло підприємство поставленої мети, наскільки воно до неї наблизилось.

4.Комплексність поняття ефективність та складність операційної діяльності потребують виокремлення її ключових видів та відповідних оціночних показників її рівня. Отже забезпечення належного управління ефективністю діяльності підприємства вимагає правильного вибору оцінюваного в даний момент виду ефективності для забезпечення актуальних та відповідних стану підприємства управлінських рішень. Запропонована класифікація видів ефективності операційної діяльності та диференціація оціночних показників у розрізі її основних видів допоможе провести більш структурований аналіз ефективності операційної діяльності підприємства та дасть змогу виявити основні проблеми її забезпечення й приховані резерви нарощення.

5.ТОВ «Вегаспорт» – є традиційним представником легкої промисловості, яке спеціалізується на виготовленні надувних човнів, тентів на причепи, покриттів наметів кафе, ігрових кімнат тощо. Човни підприємства мають сучасний дизайн і користуються попитом у населення. При виготовленні човнів враховуються побажання покупців, встановлюється додаткова фурнітура для кріплення вудок, буксирування, тентового покриття, виконується робота за місцем посилення конструкцій. На підприємстві комплексно вирішується питання якості продукції, впроваджена мала механізація на розкрої матеріалів. Придбано сучасне обладнання для розкрою й обробці транцевої дошки, паел, жорсткого днища.

6.Одними з базових чинників, які впливають на операційну діяльність ТОВ «Вегаспорт» є економічні та фінансові показники, такі як обсяг випуску та реалізації продукції, собівартість, вартість основних фондів, персонал, прибуток та рентабельність виробництва. На підприємстві у 2017 р. спостерігається стабільний фінансовий стан, випуск товарної продукції майже збігається з планом – фактично випущено на 300 одиниць більше, ніж планувалося. Обсяг реалізації продукції не відхиляється від плану і становить 13568 човнів, що на 368 човнів перевищує план. У звітному році у порівнянні з базовим змінилася собівартість продукції по статтям. А саме частка заробітної

плати збільшилася на 1,4%, або на 24,95 грн. Загальногосподарські витрати скоротилися на 1%, або на 12 грн. на одиницю продукції. Загальновиробничі витрати скоротилися на 1%, що відповідає 10 грн. на одиницю продукції. Комерційні витрати збільшилися на 0,5%, або на 8,1 грн. на одиницю продукції. В цілому повна собівартість збільшилася на 23,4 грн.

7. Рентабельність операційних активів є показником ефективності операційної діяльності. До складу таких активів входять основні засоби, нематеріальні активи, довгострокова дебіторська заборгованість, запаси, оборотні активи, що сформувались у процесі здійснення операційної діяльності. З приведених розрахунків рентабельності продажів бачимо, що у 2019р. найнижчий показник, це пояснюється неефективною торгівельною діяльністю, яку в майбутньому потрібно оптимізувати. З розрахунків показників операційної діяльності підприємство працює прибутково, ефективно використовує власний капітал, але проводить не зовсім ефективну торгівельну діяльність. Тому необхідно розробити та обґрунтувати напрями підвищення ефективності операційної діяльності підприємства.

8. У результаті проведеного дослідження ТОВ «Вегаспорт» рекомендовано для того, щоб в повному обсязі провести аналіз діяльності підприємства, зробити чіткі висновки про його стан, необхідно розглядати систему показників в цілому. Показники, які характеризують підприємство, необхідно аналізувати в динаміці, оптимальним періодом для порівняння показників вважається проміжок часу в 3–5 років, оскільки чітко відстежити ту або іншу динаміку можна саме за цей період, виявивши при цьому певні закономірності, на основі яких сформулювати план дій щодо усунення наявних відхилень.

9. Обґрунтовано напрями підвищення ефективності операційної діяльності на підприємстві, розроблено інвестиційний проект, виробничу програму, розраховано обсяг витрат та прибутку від реалізації, а також розраховано економічні показники за проектом. Оцінка ефективності розробки інвестиційного проекту для ТОВ «Вегаспорт» доводить, що прогнозований обсяг випуску продукції становить 20145 човнів, що на 6145 одиниць більше, ніж у

базовому, а обсяг реалізації продукції становить 20855 човнів, що на 2541 човен більше, ніж у базовому році. Це пояснюється збільшенням попиту на продукцію підприємства та впровадженням нововведень у виробництво, собівартість одиниці продукції за проектом знизилася на 9%, це пояснюється тим, що знизилася витрати на допоміжні матеріали, завдяки використанню у виробництві ТВЧ верстату, що призвело до відмови від використання клею та розріджувачів до нього у виробництві; знизилася витрати на заробітню платню основних працівників за рахунок скорочення кількості працівників, у зв'язку з автоматизацією виробництва. Плановий показник рентабельності власного капіталу становить 343%, що на 188% більше, ніж у 2019 р., що свідчить про ще ефективніше використання власного капіталу. Плановий показник рентабельності продажів становить 44,8%, що на 24,8% більше, ніж у 2019 р., що свідчить про більш ефективну організацію торгівельної діяльності та про високу результативність розроблених заходів, спрямованих на підвищення ефективності операційної діяльності.

10. Питання підвищення ефективності операційної діяльності розглядається як одне з ключових в аспекті фінансово-економічної діяльності підприємства. Значної актуальності проблема набуває у кризових умовах в економіці, оскільки такі умови вимагають жорсткого підходу до скорочення витрат і забезпечення максимальної віддачі від виробництва за мінімальних капіталовкладень. Адже всі поточні операції та події в діяльності підприємств вимірюються, фіксуються, перетворюються в певні показники, які з часом стають основою для прийняття управлінських рішень. Саме формування та використання напрямків щодо підвищення ефективності операційної діяльності ТОВ «Вегаспорт» дозволить створити найкращі умови для діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мен Т. Богатство Англии во внешней торговле. Меркантилизм. ред. И. С. Плотникова. Л., 1935. – 315 с.
2. Говорушко Т. А., Климаш Н. І. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно - орієнтованого підходу. Київ Логос, 2016. – 204 с.
3. Полегенька М. А. Теоретична сутність економічної категорії «ефективність» Агросвіт. 2016. № 10.с. 69-74.
4. Лопатенко Л. О. Операційний менеджмент: Конспект лекцій для студентів напряму підготовки "Менеджмент". – К. : МАУП, 2011. – 128 с.
5. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основи менеджмента. М.: Дело, 1998. –704 с.
6. Ханн Д. Планирование и контроль: концепция контролинга. М.: Финансы и статистика, 2004. – 800 с.
7. Друкер П. Эффективное управление; пер. М. М. Котельникова. Астрель, 2004. – 284 с.
8. Долан Дж. Экономикс: англо – русский словарь – справочник; пер.Б. И. Долиненко. М.: Лазурь, 2004. – 544 с.
9. Грещак М.Г., Колот В.М., Мендрул О.Г. та ін. Економіка підприємства: підручник / за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко. 4-те вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2010. 816 с.
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
11. Братанич М.В. Класифікація видів і форм прояву ефективності. [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL: <http://www.rusnauka.com>.
12. Данюк В. М. Менеджмент персоналу: Навч. посібник. Вид. 2-ге, без змін /В. М. Данюк, В. М. Петюх, С. О. Цимбалюк та ін.; За заг. ред. В. М. Данюка, В. М. Петюха. – К.: КНЕУ, 2010. – 398 с.

13. Олексюк О. І. Економіка результативності діяльності підприємства: [Текст]: монографія / О. І. Олексюк. – Міністерство освіти і науки України, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2017. – 362 с.
14. Хейне П. Экономический образ мышления: учебник / Хейне П. – Каталяксия, 1997. – 704 с
15. Синк Д. С. Управление производительностью : планирование, измерение и оценка, контроль и повышение: Пер. С англ. – М.: Прогресс, 1989. – 528 с.
16. Эмерсон Г. Двенадцать принципов производительности. М.: Бизнес – информ, 1977. – 974 с.
17. Макконелл К.Р., Брю С. Л. Экономикс: принципы, проблемы, политика. М.: ИНФРА - М, 1999. – 974 с.
18. Говорушко Т.А. Ефективність як економічна категорія. [Електрон-ний ресурс] – Режим доступу: URL:**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.**
19. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. С.Ф. Покропивного. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: КНЕУ, 2005. – 528 с.
20. Петрович Й. М., Кіт А.Ф., Семенів О.М. та ін. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Й.М. Петровича. Львів: Новий Світ. – 2000, 2004. – 680 с.
21. Мощна І.В. Теоретичні аспекти визначення сутності понять «ефективність виробництва» та «ефективність функціонування підприємства». Комунальне господарство міст. 2011. Вип. 100. С. 207–215.
22. Подольчак Н.Ю. Поняття та види ефективності систем менеджменту машинобудівних підприємств. Вісник національного університету «Львівська політехніка». 2017. № 606. – С. 203–211.
23. Сенічкіна О.М. Сутність поняття «економічна ефективність». Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. 2016. № 3. С. 139–145.

24. Ховрак І.В. Дискусійні питання щодо трактування економічної сутності та змісту дефініції «ефективність функціонування» корпоративних структур. Економічний вісник Донбасу. 2009. № 2(16). С. 56–60.

25. Волков В.П., Ильин А.И., Станкович В.И. и др. Экономика предприятия: учеб. пособие / под. общ. ред. А.И. Ильина, В.П. Волкова. Москва: Новое знание, 2015. – 677 с.

26. Братусь Г.А. Класифікація основних видів економічної ефективності торговельного підприємства. Торгівля і ринок України. 2015. № 36. С. 146–154.

27. Ситник Г.В. Фінанси торгівлі: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 672 с.

28. Чейз Р.Б. Производственный и операционный менеджмент / Р. Б. Чейз, Н. Дж. Эквилайн, Р. Ф. Якобс. – 8-е издание : пер с англ. – М. : Издательский дом "Вильямс", 2004. – 704 с.

29. Василенко В. О. Виробничий (операційний) менеджмент: Навчальний посібник / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко ; за редакцією В. О. Василенка. – Київ: ЦУЛ, 2013. – 532 с.

30. Омеляненко Т. В. Операційний менеджмент : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Т. В. Омеляненко, Н. В. Задорожна. – Вид. 2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2016. – 235 с.